

BRÜLL EDIT

Közművelődés és felnőttoktatás

Az élethosszig tartó és az élet minden területére kiterjedő tanulás fontosságának hangsúlyozása ma már szinte közhelynek tekinthető. A felnőttképzésnek néhány év alatt hatalmas intézményrendszere teremtődött meg az államháztartási, a civil, de leginkább a vállalkezési szektorban. A felnőttoktatás – szemben számos más közművelődési szolgáltatással – ma egyértelműen piaci körülmények között, versenyhelyzetben folyik. Verseny a résztvevőkért, a megrendelésekért, a pályázati forrásokért.

Ennek a felnőttképzési piacnak speciális, a tárgyi feltételek oldaláról erősen korlátozott, mégis meghatározóan fontos szereplője a közművelődés intézmény- és tevékenységrendszere. A közművelődési intézmények nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a kultúráközvetítésben, készségek és a képességek, kulcskompetenciák fejlesztésében, a változó környezethez történő alkalmazkodás megkönnyítésében, az életminőség javításában.

A felnőttképzés aspektusából is fontos jellemzőjük, egyben társadalmi hasznosságuk egyik markáns jellemzője, az az esélykülönbségeket csökkenteni szándékozó szakmai küldetés, filozófia és működési gyakorlat, amelyhez segítséget nyújt a helyi társadalomba ágyazottság, és a hálózatszerű, a civil szektorral és a rokonszakmákkal is együttműködni kész gyakorlatuk. Mint a helyi közösségek létesülését és működését segítő és a civil szerveződések befogadó intézmények ezzel fontos társadalmi funkciót töltenek be, segítséget nyújtva az aktív, cselekvő állampolgárrá váláshoz.

A közművelődési intézmények még az említett versenyhelyzetben is jó eséllyel léphetnek be a piaci szereplők közé, hiszen több évtizedes hagyománnyal, gazdag módszertani tapasztalatokkal, kipróbált oktatói-tréneri kapcsolatokkal rendelkeznek a felnőttoktatás területén, helyi beágyazottságuk, ismertségük és elfogadottságuk révén még kihasználható

versenyelőnyük is van. Elsősorban az úgynevezett *általános célú képzésben* képesek szerepet vállalni.

Egy példa a közművelődési intézmények szerepvállalására

A tudás alapú társadalomban a munkaerő-piaci jelenlét és a megfelelő életminőség elengedhetetlen feltétele az *élethosszig tartó tanulás*.

Hazánkban a tanulásba bekapcsolódó felnőttek aránya jóval alatta marad az EU átlagnak. A lemorzsolódók száma nagy, *a képzések költsége és a résztvevők munkaerő-piaci pozíciójának, életminőségének a javulása nincs arányban*. Ennek egyik oka, hogy sokan *információhiány* miatt nem kapcsolódnak be a képzésbe, illetve *útmutatás, tanácsadás híján* nem a számukra legmegfelelőbb képzési lehetőséget választják, nem a szükséges kompetenciákat szerzik meg. A tanulástól elszokott felnőtteket *nem készítik fel a felnőttkori tanulásra*, a képzés során nem kapnak tutori, mentori segítséget. A rendelkezésre álló *információforrások* (képzési adatbázisok, honlapok, internetes önismereti programok) nem eléggé ismertek, és nincs használatukat segítő *konzulensi háttér, help-desk* szolgáltatás.

A közművelődési intézmények küldetéséhez jól illeszkednek a felnőttképzésbe való bekapcsolódást, a megfelelő lehetőség kiválasztását, a tanulást, az e-learninget segítő szolgáltatások. Ezek az intézmények – különösen a *kistelepüléseken – képesek a célcsoport „megszólítására”*. A *közművelődési szakemberek* – akik nagy része felnőttképzési, de legalábbis pedagógiai végzettséggel, informatikai alapismeretekkel rendelkezik – kiegészítő képzés után, megfelelő információforrás, szakértői háttér birtokában képesek ilyen szolgáltatás nyújtására, amelyhez a *megfelelő informatikai eszközrendszer* is általában rendelkezésükre áll.

A Budapesti Művelődési Központ ezt felismerve dolgozta ki az élethosszig tartó tanulás információs, felkészítő és segítő háttérének biztosítását célzó programját. A *PALLÓ – az élethosszig tartó tanulás információs, felkészítő és segítő háttérének biztosítása a közművelődési intézményekben* c. projekttel a BMK és konzorciumi partnere, a Biatorbágyi Faluház és Karikó János Könyvtár 2004-ben elnyerte a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program keretében kiírt pályázat támogatását. („A felnőttképzés hozzáféréseinek javítása a rendelkezésre álló közművelődési intézményrendszer rendszerszerű bevonásával” HEFOP/2004/3.5.4) A kétéves program vég-

rehajtását 2005 februárjában kezdtük meg, támogatott szakasza 2007. január 31-ig tart. A projekt során kifejlesztett képzések, információs rendszerek, szolgáltatások legalább 2012. január 31-ig elérhetők lesznek.

A projekt célja a felnőttképzésbe való bekapcsolódást, a lemorzsolódás csökkentését segítő szolgáltatások biztosítása a közművelődési intézményekben, a működtetéshez szükséges személyi és internetes háttér megteremtésével.

A projekt keretében megvalósuló konkrét fejlesztések, tevékenységek:

– A BMK kidolgoz, akkreditáltat és megvalósít egy *felnőttképzési konzulensi* – részben e-learninges – *programot a közművelődési intézményekben dolgozó szakemberek számára*. A képzés célja olyan közművelődési szakemberek képzése, akik megfelelő szemléletmód, ismeretek és készségek birtokában segítik az intézmény felnőttképzési szolgáltató tevékenységét, a vonzáskörzetben élők felnőttképzésbe való bekapcsolódását. A képzés képessé teszi a résztvevőket számítógéppel segített „helpdesk” szolgáltatás létrehozására és működtetésére, a felnőttképzés bármely formájába bekapcsolódni kívánók számára tájékoztatás, útmutatás nyújtására, az e-learning segítésére, a tanulási szükségletek és lehetőségek felmérésére, az intézmény felnőttképzésbe való bekapcsolódásának segítésére, tanuló közösségek, klubok szervezésére.

A kulturális szakemberek szervezett képzési rendszerében akkreditált képzési program 2005 decemberében 30 közművelődési szakember részvételével indult el, akik az ország 17 városából érkeztek.

– Létrehozunk egy *internetes információs rendszert, honlapot*, amely *összegyűjti és könnyen elérhetővé teszi a felnőttképzési információkat, lehetővé teszi a helyi információk elhelyezését és segíti a konzulensek kapcsolattartását*. A folyamatosan frissített honlap elérhetősége: <http://pallo.bmknet.hu> .

– Tájékoztató, segítő szolgálatot hozunk létre, ahol a *felnőttképzési konzulensek a számítógépes információs rendszer felhasználásával segítik a személyesen, telefonon vagy interneten hozzájuk fordulókat*; A Budapesti Művelődési Központ telefonos tájékoztató szolgálata 2006 januárjában indul, a nyár folyamán pedig sor kerül az akadálymentesen megközelíthető tájékoztató pont kialakítására. A Biatorbágyi Faluház 2006 áprilisától indítja személyes tájékoztató szolgálatát, amelynek működte-

tésében a felnőttképzési konzulens tanfolyam résztvevői egyéni gyakorlat keretében részt vesznek.

A szolgálatok munkájukban támaszkodnak a PALLÓ képzési információs rendszerre és a BMK által működtetett help-deskre. E két segítő lehetőség az országban létrejövő egyéb tájékoztató szolgálatoknak is a rendelkezésére áll.

– Kidolgozunk és a Zsámbéki-medencében elindítunk egy *képzési programot a tanulástól elszokott felnőttek* részére, melynek célja, hogy résztvevők – a lehetőségek megismerésével, az önismeret és önbizalom növelésével, a választás képességének kialakításával, a tanulási mód felmérésével és fejlesztésével – a felnőttképzésbe be tudjanak kapcsolódni, és így munkaerőpiaci helyzetük javuljon. A 2006 márciusában induló ingyenes képzés 30 résztvevője a munkaerőpiacra visszatérő, illetve ott rosszabb pozícióba került felnőttek közül kerül ki. Különösen a kisgyermekesek, illetve munkájukat egyéb családi okból megszakítani kényszerülők, az 50 év felettiak és a megváltozott munkaképességűek számára szervezzük ezt a képzési formát.

A közművelődési intézmények helyzeti előnyéről szóltunk a bevezetőben, de be kell látnunk, hogy ezzel a helyzeti előnnyel jól gazdálkodni ezidáig csak a kisebbségnek sikerült. Adósok vagyunk nem csak tapasztalataink felmutatásával, valós eredményeink hitelt érdemlő bizonyításával, de a kínálgató lehetőségek felismerésével, határozottabb megragadásával. A közművelődési szakemberek kreativitása, innovációs képessége és érzékenysége a siker záloga lehet.